

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACTIA: Strada Fr. Deak No. 2.
ADMINISTRATIA: Biroul „Simplon“
Pasajul „Vulturul Negru“.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Director-Fondator: ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE:

Apare de trei ori pe săptămână.
Pe o lună. 25 Lei
Pe un an. 260 Lei
In America 3 dolari

Jos masca...

Una dintre caracteristicile sufletelor de elită este sinceritatea. Iar una din cauzele, poate cea mai de seamă, a slăbiciunii sufletești, este minciuna. Ca să fii sincer și se cere putere; minciuna te ajută să te fuzi în lume fără nici un merit. Minciuna servindu-ți ca mijloc de a părea, iar nu de a fi, te scutește să te mai muncești pentru a-ți câștiga calitățile. Ea, minciuna, este dar paravanul în dosul căreia lanțesc sufletele. Minciuna este însă și cauza de căpetenie că nu se poate consolida mai de vreme sufletul unui neam.

Ticătoșele este și într-o parte și în alta, căci ea e inerentă omeniilor. Nu avem însă dreptul nici ca minte care trage concluzii, nici ca buni români să întindem ticătoșia unora peste un grup întreg și să ajungem la formule ca acestea: Toți ardelenii sunt hipocriți; sau: toți regășenii sunt pungași.

Și ardelenii își au contribuția lor la făurirea zitelor de glorie ca și cei din principatele libere. Astfel că ar fi o nedreptate să nu fim seama de aportul fiecăruia.

Din nenorocire ne legăm mai mult de păcatele noastre; fiecare ne credem produsul unei culturi superioare printr-o iluzie a unui orgoliu prostesc.

Și de aci toată hipocrizia cu care ne întindem mâna unul altuia. Zâmbete și complimente; întâlniri și înțelegeri, pentru ca îndată ce nu ne mai vedem să dăm drumul

disprețului nostru. Am auzit oameni de aici cari au spus că nu pot ei să se apropie de orientalii dela București; dupăcum am auzit de aceștia că nu pot suferi capetele strimbe ale maghiaro-românilor de aici. Și totuși să-i vedeți cum se ploconesc, cum își strâng mâna, cași când s'ar înțelege; ceea ce vedeți că e ceva mai tare decât orbirea lor; că este un suflet românesc în dosul acestei hipocrizii, suflet curat românesc din regatul vechiu, care caută să se unească cu sufletul curat al Ardealului. Singura piedecă ce stă în drumul acestei uniri este această hipocrizie, pe care cu multă grijă căutăm să o punem între noi. Jos dar măștile ca să se vadă sufletul adevărat românesc; înlături făcărnicia pe care ne-o așează răutatea pe față; pe care proștia orgoliului nostru ne-o întinde! Nu ne vom putea înțelege decât în suflet românesc curat nu în păcate. Sunt superiorități și într-o parte și în alta; și acele superiorități sunt tocmai notele sufletului românesc; restul e rugină streină și prostie.

Jos măștile și să ne apropiem cu încredere, altfel riscăm să ni se zică „niște nemernici cari nu au înțeles ce le-a dat Dumnezeu“. Odată cu căderea măștilor se vor risipi și fleacurile.

Prin Sinceritate vom putea ajunge la unire mai curând.

George Bota.

Șezătorile dela Velența

Sub auspiciile Dnului Protopop Andrei Horvat, ca membru al „Astreii“ la Velența, se continuă vârtos opera de prozelitism românesc și apostolat. Duminică 10 Februarie a. c. în afară de recitari, cântări, etc. dl P. Vurucias fost deputat a vorbit poporului asupra „Zilei de 24 Ianuarie sf. v.“

Dupăce a reliefat necesitatea și datoria individului de a cunoaște istoria neamului cu toate durerile și nenorocirile sale, în mod succint a arătat importanța națională a lui 24 Ianuarie rezultând din împrejurarea că, la anul 1859, prin alegerea lui Alex. Cuza omnul Moldovei, de către divanul Munteniei, în ciuda dușmanilor: Turci, Ruși, Austriaci, al căror interes — de a ne stăpâni cu răbdul — era ca noi să nu ne unim, s'a realizat de fapt Unirea vechilor principate românești (Muntenia și Moldova) sub numele de România.

Numai datorită unirei de atunci, către care mult timp îndemneau toate manifestările românești, cum și faimele de vitejie și eroism pe carl, Iiu, Olt, Dragoslave, Mărășești, Mărăști a dus Românului peste mări și țări, am putut ajunge și la marea Unire din 1918. „Unde-s doi puteră crește“ România (vechiul regat) mărită și întărită, având un singur Domn, Guvern, Sfat, Armată a putut să și capete curând independența iar, în angrenajul crâncenului războiu din

1914—1920 ea a trebuit să atârne greu în cumpănă.

Referindu-se și la ziua de „măine“ conferențiarul, plin de avânt patriotic, cu accente calde și emoționante, a stors lacrimi auditorului îndemnând pe fiecare la lucru, iubire frățască, și toleranță reciprocă — unice mijloace de a face ca Patria noastră să fie mai tare decât a devenit mare; numai așa generația de după 1917—1918 va binemerita și va fi prea slăvită, veacuri de-a rândul, de către cei ce vor veni după noi.

S. Sa D. Protopop A. Horvath incheie șezătoarea anunțând pe cea viitoare, și ultima, pe Duminică 24 Februarie a. c. D-sa mulțumește D-lui Vurucias pentru interesanta conferință și sufletul cu care a ținut-o. P.

Școala românească închisă din buravolața evreilor noștri.

Școala primară de Stat din comuna Chistag, județul Bihor a fost închisă fiindcă nu are lemne. Depozitul cu lemne este alături, dar casa Stern a refuzat să dea, cu bani chiar, lemnele trebuincioase, căci trebuie să le exporte în Ungaria. De sigur la Seghedin ca să se încalzească școala revanșei evreo-maghiare.

Inseilări

De câte ori mă duc la teatru, de atâtea ori mă conving că publicul nostru n'are educația spectatorului. El merge la teatru ca la circ sau la cinematograful, unde fiecare poate să rădă și să facă sgomot cât de tare fără a împiedeca intru nimic bunul mers al spectacolului. Și nu numai publicul de jos e de vină (acesta cel puțin n'a avut posibilitatea de a-și câpăta educația cuvenită), dar ceace e mai rău, e că spectatorul needucat îl găsim prea de multe ori în societatea de sus.

E îmbrăcat după ultima modă, are buzunarul înșesat cu bancnote de câte-o mie, ocupă cel mai de frunte loc la toate ocaziile, vorbește multe dar fleacuri, gesticulează ca să atragă atenția celor dimprejur, poartă nasul în vânt, etc. etc. La teatru și la orice reprezentare intră întodeauna pela jumătatea primului act — în alte cazuri după primul sau al doilea punct — pentruca prin deranjul produs să atragă atenția sălii asupra prezenței sale.

De multe ori pleacă la jumătatea ultimului act pentru a arăta că nu-i interesează sfârșitul sau că-i cunoaște de-altă dată. În timpul reprezentației șoptește în dreapta și'n stânga, exprîmându-și părerea asupra artistului sau asupra piesei; aplaudă sgomotos în plină scenă pentrucă i-a plăcut un spirit al autorului, întrerupând absurd pe artist și incomodând pe ceilalți spectatori cari nu pot auzi cuvintele următoare ale actorului...

Domnilor!... Teatru nu e circ și nici cărciumă. Teatru e un templu. E templul artei. Arta e o religie și actorul e un preot al acestei religii. Deaceia în teatru trebuie să pășiți cu smerenie și cu sfințenie. Și după cum la biserică orice creștin trebuie să asculte serviciul divin în pace adâncă, meditănd, tot așa și spectatorul în teatru trebuie să asculte liniștit serviciul, tot divin, al artei, să mediteze adânc asupra înțeleșului și frumuseții operei de artă și să iubească în autor pe creator și în actor pe predicatorul frumosului și adevărului.

Dacă tușiți când vă puteți abține, dacă aplaudați, absurd în timpul jocului, dacă șoptiți cu vecinul sau râdeți în fața scenei dramatice, nu faceți altceva decât să incomodați pe actor care e nevoit să rămână în tăcere, într-o poziție jenantă, și de multe ori să nu-și mai poată relua șirul vorbelor, și incomodați pe ceilalți spectatori enervându-i sau lipsindu-i de replicile ce nu se mai pot auzi. Și în templul artei, atunci, ați păcătuit de două ori. Da, da: e un păcat acesta... Sincerius

Uniunea foștilor luptători nu capătă pământ.

În Oradea-Mare există o filială a foștilor luptători, în care intră și luptătorii cu condeiul ai românismului. Mai există și o lege care spune clar că în rândul întâiu se vor împroprietări văduvele, orfanii și luptătorii războiului. S'a aprobat și dela centru în special să se dea pământ în primul rând acestor luptători. Delegația însă află acumă că se va da pământ mai întâiu funcționarilor primăriei, majoritate unguri și cărora li-i greu sau scârbă să învețe limba țării. Iar luptătorilor ce va mai rămănea și unde va mai rămănea.

Aflăm însă că o mișcare energică s'a pornit pentru imediata lor împroprietărire. Toată încrederea și nădejdea este în actualul prefect dr. Popovici.

Geb.

Citiți și răspândiți Vestul României

Cercul Franco-Român

Secolul lui Ludovic al XIV.

— Conferința d-lui Stăncescu primpreședinte al Curții de Apel. — Secolul lui Ludovic al XIV conferința D-lui Stăncescu, prim președinte al curții de apel.

Într-o bogată conferință d. Stăncescu, ne redă fața unei epoci, cea mai strălucită din trecutul Franței.

După ce trece în revistă cele patru mari epoci ale culturii umane (secolul lui Pericles, sec. lui August, marea renaștere) se oprește asupra ultimei. Nu va vorbi numai despre Ludovic al XIV ci despre tot ceea ce formează epoca lui. Conferențiarul accentulează în tot timpul conferinței că numai datorită norocului că au fost oameni mari, secolul lui Ludovic a ajuns atât de strălucit.

La cinci ani, Ludovic urmează tatălui său la tron sub regența mamei sale. Minoritatea lui este turburată de luptele parlamentului contra regenței.

Dar sub conducerea marelui Mazarin, după victoriile dela Rocroi, Fribourg etc. se încheie pacea din Westfalia (1648).

Din anul 1661 tânărul rege începe să domnească singur, cu o voință de fier. L'Etat c'est moi! — iată lozincă lui Ludovic XIV. Norocul îi scoate în cale pe Colbert, care întocuește pe Fouquet. Colbert ridică prin genul său economic, agricultura, industria, comerțul, marina.

Alături de Colbert, alte valori ridică Franța: Louvois și Vauban ridică armata și întăresc țara cu fortărețe. Războaiele cele multe aduc glorie Franței. Ludovic se căsătorește în secret cu văduva poezului Scaron, Mme de Maintenon, după ce a murit Maria Terezia. Curtea lui Ludovic XIV devine cea mai strălucită din câte au fost. Confundând dreptul său de rege cu cel divin, el reduce puterea nobililor și ajunge cu adevărat să se confunde el cu Statul.

Curtea lui devine nu numai centrul Franței ci al lumii întregi. Dar ambiția lui Ludovic, revocarea edictului din Nantes, au paralizat toată acțiunea marilor genii ce le-a avut Franța atunci. Franța ar fi adus mult mai mari servicii, sie și lumii întregi, dacă bărbății din timpul lui Ludovic al XIV. ar fi putut lucra nelmpiedicați.

Epocă bogată nu numai în genii politice și militare, ci și în genii filozofice și literare. Corneille, Molière, Racine, Boileau, Pascal, etc. etc. Muzee, observatoare, grădini botanice, biblioteci, o bogăție nemai auzită pe toate tărâmurile, face din Franța o determinantă în noul mers al lumii.

Secolul lui Ludovic al XIV a fost mare prin oamenii săi geniali.

Bot.

Macdonald și controlul din Germaniac

Paris. — Premierul englez Macdonald a făcut propunerea ca Anglia și Franța să renunțe la controlul militar interaliat în Germania și acest control să-l execute Societatea Națiunilor.

Cinematografele din Oradea-Mare

Orășenizarea cinematografelor în Oradea-Mare

Credem, că a sosit timpul suprem pentru ca aceste instituții să poarte numirea de mai sus. Și dacă Statul n'ar lua dispozițiile necesare, ca în timpul cel mai scurt aceste instituții să treacă din mâna particularilor, atunci comunele trebuie să-l facă acest lucru în baza drepturilor ce le compete ca concesionari și această măsură se impune, mai ales, din două puncte de vedere: cel al educației masselor și al beneficiilor.

Marele Edison cu siguranță nu și-a dat seama despre adevărata importanță a filmului său, când l-a rulat pe cel dintâiu înaintea alor 13 curioși.

Astăzi filmul a devenit hrana zilnică a masselor de pe la orașe și tocmai din acest motiv este cel mai puternic mijloc intuitiv pentru educația mulțimii.

Omul veacului al XX-lea este nervos și impacient, întru toate este grăbit și ar dori, ca în câteva ore, să cutriere întreg pământul; aci găsim explicația faptului, că puțini sunt aleși, cari au paciența a se delecta în concerturi clasice și în reprezentații teatrale, stânjenite de spațiu și de timp.

Filmul te duce în câteva minute peste țări și mări, în palate și pustii. Aci găsim motivul, că atât muncitorul obosit de munca fizică, cât și intelectualul neurastenizat de munca încordată se refugiază la cinematograful și acolo își caută uitare și distracție.

Clasei muncitorești, dar mai ales tineretului acestei clase pe lângă literatura pornografică demoralizatoare aproape exclusiv filmele îi sunt hrana sufletească, cari cu atât sunt mai periculoase cu cât au influență determinatoare asupra voinței omului tiner și impreionist prin faptul că-i oferă exemple de imitat și mod de executat.

Filmele sunt cușite cu două tăisuri. Sunt filme din cari nu se poate învăța altceva decât cum poate cineva deveni milionar prin excocherii, spargerii, banditizme, etc. Din filme și prin filme se poate propaga imoralitate, disprețul față de religie și internaționalismul distrugător de țări.

Dar tot din filme se poate învăța și ciustea, eroizmul, respectarea legilor Dumnezeștii și omenești.

Depinde tot dela modul de cugere și dela simțul moral al aceluia, care stă la conducerea astorfel de spectacole, că se fel de sămânțe împrăștiate în sufletele mulțimii prin filmurile sale: sămânță din care să răsară microbi ce infectează inima și sufletul, dar în schimb i se umplu buzunarele lui, sau din care să răsară pomul cunoștinței binelui și

răului și ca urmare fructele moralității.

Nu mai puțină importanță au cinematografele din punct de vedere economic-financiar.

Poate are orașul nostru întreprinderi în regie proprie, cari sunt poveri pentru bugetul comunal și pentru aceea trebuie să asistăm la șovăiri și discuții, când e vorba de sprijinirea unor instituții culturale și de propagandă națională.

Poftim! un fond puternic, un izvor nesecat de venit fără de nici o investiție extraordinară.

N'avem trupă teatrală, ba nu putem ajuta nici trupele ambulante, cari vin să ne procure câteva ore de desfătare sufletească aceluia, cari sunt setoși după graiul și cântecul românesc.

Timișoara a simțit pulsul vremii și azi conduce în regie cele două cinematografe ale orașului și în acest chip și-a asigurat venituri de milioane.

Din veniturile cinematografelor s'ar putea susține instituții naționale-culturale și astfel în mod indirect marile masse ar contribui la susținerea acestor instituții. În acest chip cu aceiași bani ne-am distra la cinematograful și apoi trecând sumele încasate nu în buzunarele câtorva norocoși, cari n'au nimic comun cu ce-i cultura ci în fondul național-cultural care ne-ar susține teatrul, ne-ar înființa bibliotecă etc. astfel, că acestea n'ar cădea în sarcina bugetului statului supraîncărcat.

Bugetul nu-i ajutat prin economiile făcute în contul funcționarilor, ci prin deschiderea de izvoare noi de venituri.

Iată un puternic izvor până acum neexploatat.

S'ar îngriji apoi orașul și de distracțiile cetățenilor din Velența, pentru cari e prea departe centrul orașului, dat fiind faptul, că tramvaiele nu circulă după orele nouă.

Local potrivit s'ar găsi și în Velența.

Prof. Fodor.

Aprovizionati Vă cu

**Cărți,
Reviste,
Ziare,
Jurnale de modă**

dela biroul de ziare

„SIMPLON”

Oradea-Mare
Pasagiul „Vulturul Negru”

PRIVIND AFARĂ

*Un vițor tare joacă'n drum
Ce frig, urât este afară!
Pământul tot e alb acum,
În suflet jale se coboară!*

*Pe drumuri stații forțesc,
Mai jos mereu se lasă cerul
Și-a morții glasuri tmi șoptesc,
Căci noaptea și-a întins misterul.*

*De-o viață lungă dusă'n chin
Pe-acest pământ avu'am parte;
Durere — fără de suspin, —
Simți-voiu chiar și după moarte!*

*Ci-o umbră'mi trece-astfel prin gând,
Dar poate și-asta să se culce:
Gustând amarul pân'n fund
Mă'nțăntă — vezi — o rază dulce:*

*Căci gândul nu, nu m'a răpus!
O! iată'n foaie'mi stă tiparul:
Cristos o cruce'n spate-a dus,
El a'ndurat tntreg calvarul!*

V. G. Toescu

Scandalul cu teatrul

Trupa Soreanu nu a putut să-și înceapă reprezentațiile la ora 8 după cum anunțase ci la ora nouă. Spectatorii români au așteptat pe săli până s'a jucat ultimul act unguresc. Aceasta dovă seri de arând pentru că și Sâmbătă Di Parlaghi a dat două reprezentații după masă, ca să lase pentru nasurile valachilor duhoarea spectacolelor lor. Cumințenia publicului românesc a ajuns bătăie de joc pentru acești nesocotiți. Dar să-i ferească Dumnezeu de răsplata celui ce este batjocorit în propria lui țară de către cei ce nu înțeleg că nu trebuie să se joace cu răbdarea. Nu mai vorbim că și azi la teatrul „Regina Maria” inscripțiile sunt tot în ungurește. Aceasta înseamnă persecuție românească!

G. B.

Serbarea de la Nojorid.

Duminecă, societatea plugarilor din Nojorid a dat o frumoasă serbare urmată de petrecere și jocuri. Tărani au jucat o dramă în patru acte. Aici este o mare greșală, căci drama când nu e bine jucată provoacă râsul. Deci ar fi mai bine pentru astfel de ocazii să se joace piesele autorilor cari stăpânesc limba curată românească și pe care trebuie să o ducem și la țară.

Elevii școlii normale de Stat și elevele școlii normale de fete, au luat parte la serbare. S'a cântat frumos, s'a jucat românește. Lăutari au fost elevii școlii normale. Serbarea aceasta dovedește încă odată dorul săteanului de altă viață.

Spectator

**Leul a cotat la Paris pe
ziua de 12 Febr., 10.95 iar la
Zürich 295.**

Știri mărunte

— Ziarul „Times” aduce știrea că Germania ar fi încheiat un acord cu China în înțelesul căreia Germania va plăti indemnitate de război.

— În Asia Mică iarna este foarte aspră, zăpada a atins o înălțime de 2 metri. Școlile în Angora au trebuit să fie închise din cauza frigului.

— În Rusia a fost promovată prima femeie inginer. Aceasta este rusoalca L. E. Palmen, care și-a susținut cu succes teza.

— Brutarii din Capitaia au înmănat un memoriu d-lui Costinescu, prin care cer scumpirea pâinei, desființarea etichetelor și suspendarea unor taxe comunale.

— S'a deus pe biroul Camerei franceze un pact tinzând să suspende sau să reducă un număr oarecare de taxe vamale pentru instrumentele agricole de care are nevoie agricultura franceză. Aceasta pentru a încuraja agricultura.

— Un grup de vre-a 50 săteni din comuna Dumitra de lângă Bistrița, cu prilejul împărțirii unui lot de pășune, au prins pe delegații, i-au bătut și adus înalțea prefectului. Autorii isprăvei au fost amendați cu câte 7000 lei-fiecare și închisoare.

— „Adevărul” anunță din dată absolut sigură, că d. Titulescu se va întoarce la București numai dacă va fi însărcinat să formeze guvernul, având garanții sigure pentru durata cabinetului.

— Din Londra se anunță, că prințul de Wales a căzut de pe cal, fracturându-și clavicula.

— La Londra la o vânzare de blănuri prin licitație, toți concurenții englezi, francezi și americani, au fost învinși de cumpărătorii germani. În același timp se fac colecte în Anglia și America pentru ajutorarea germanilor săraci.

— La Copenhaga s'a rupt ghiata pe când sute de persoane patinau pe lacul Oresund. Trei sute de oameni au trebuit să fie salvați cu ajutorul bărcilor.

Baroul Advocațial Oradea-Mare.

No. 106—924 Bar. Adv.

CONVOACARE

În baza art. 58 din legea advocațială și art. 65 din regulamentul se convoacă adunarea generală anuală ordinară pe 2 Martie 1924 la orele 11 în palatul baroului la care toți membrii baroului au să se prezinte.

OBIECTELE ADUNĂRII SUNT:

1. Verificarea gestiunii Consiliului și darea descărcării de pe anul 1923.

2. Discutarea și votarea bugetului pentru anul 1924.

3. Delegarea Comisiunii speciale pentru pregătirea proiectului referitor la stabilirea cotizațiilor advocațiale și contribuțiile la fondul de ajutor.

4. Deliberarea în chestia pictării portretelor foștilor decani ai baroului: Dr. Edmund Wallner și Dr. Coloman Thury.

5. Eventualele propuneri.

Dat în Oradea-Mare, la 31 Ianuarie 1924 din ședința Consiliului baroului advocațial.

Dr. Demetriu Kiss, Paul Ney,
decan, secretar.

Art. 61 din lege:
Prezentarea la adunare este obligatorie. Lipsa nejustificată dă loc la o amendă de una sută lei în folosul Casei de pensii și ajutoare a corpului.

Toți depozitarii de ziare cari dorec să desfacă și ziarul nostru, să se adreseze direct Administrației ziarului la Oradea-Mare, Str. Fr. Deák No. 2.

Aspecte din Germania

Schițe de drum

Cum ajungi la granița Germaniei, vei putea observa imediat că ai ajuns în „occident”. În hotarele geografice o determină pe aceasta, ci cultura superioară, cultura care are o influență nu numai asupra cantității cunoștințelor pure, ci cultură modelatoare a sufletului, a conduitei, a manierelor. Când vine oficiantul vamal ca să facă controla vamală și polițistul ca să-ți stampileze pasportul observi imediat în complezența, ba putem zice afabilitatea, cu care te tratează, cultura nu numai suprapusă ci înmăscută în acel popor. La punctele noastre vamale scopul suprem a vameșului este ca să-ți poată face năcaz și neplăceri, acolo se pune mai mare pont ca străinul care vine să se simtă bine, tratat cum se cade, pentru ca, plecând apoi din țara lor, numai veste bună să le poarte.

Ordine exemplară găsești într'u

toate. Ar părea paradox această afirm ație când într'alt capitol voi vorbi despre revoluții, despre debandadă economică, financiară. Și totuș e așa. În orașe poate fi revoluție, oamenii se împușcă unii pe alții, fie că unii sunt socialiști, și ceilalți monarhiști, fie că sunt muncitori fără de lucru și polițiști, cu toate acestea bunăoară circulația pe căile ferate se face punctuos, trenurile curate, bine-încălzite, bine luminate, pleacă și sosesc la timp fix. Comparați-le acestea cu situația dela noi, unde expresul, scump, nu este încălzit cum se cade, seara în unele vagoane își luminezi cu lumină, și sosești cu ore de întârziere, atunci când nici o piedecă reală nu există.

Administrația de stat, pe lângă cele mai grele împrejurări, funcționează neconturbată, îndeplinindu-și conștiințios misiunea ce o are, având ca motto următorul principiu: *oficille publice sunt create pentru public* și nu publicul pentru oficiile publice. Un principiu ținut și respectat în tot locul și în todeauna. Că noi, într'

adevăr ne aflăm în Orient, mai eclatant arată faptul că acest principiu de stat este aplicat tocmai invers. Dacă în frumoasa noastră țară te duci la orice oficiu, va trebui să căciulești și să faci la complimente, parcă tu ai exista numai pentru ca domnul, ajuns șef din mila nu știu cui, să-și poată arăta puterea sa suverană asupra d-tale larde încerci numai să și gândești că lucrul nu e tocmai așa, că d-l șef al oficiului este puș tocmai ca, într'un mod cât se poate de afabil să te servească pe d-ta care ești publicul, ești poporul care i-ai dat puterea, pare ca ceva imposibil, ceva departe pentru a putea fi realizat.

Apoi bacșiș și administrație. Două lucruri cari nu se întâlnesc nici odată în apus. Eram la poliție. Ca străin mă prezentasem. Mi-au făcut inscrierea și trebuia să plătesc o taxă oareșcare. Am dat o bancnotă, care reprezintă mai mult decât taxa cerută. Funcționarul dela poliție nu putea să-mi dea restul. Voiam să zic, după obiceiul pământului dela

noi că lăsați, nu vă mai obosiți cu căuatrea. Dar un prieten pășit deja i-mi face cu ochiul, spunându-mi pe urmă, că neamțul e capabil mai bine să răscolească toată cassa decât să ia o sumă cât de mică sau mare cum va fi ea și s'ar simți ofensat dacă i-ași fac: o astfel de propunere. Oare la noi când o fi așa?

Cu toate că funcționarul public acolo într' adevăr flămânzește și poartă haine rupte 'ncoate, profesorul și învățătorul luptă cu mizeria și cu scumpetea enormă a alimentelor, postul nici unul nu și-l părăsește și nici nu-l lăsa să se îndeplinească, fiindcă *fiecare știe ce trăiește nu numai pentru sine, ci și pentru țara sa care atunci când va putea, le va răsplăti cu prisosință munca lor.*

Toate aceste principii de ordine și disciplină fac ca acea țară atât de încercată, altcum din propria vină, să nu fie prăbușită. La noi realizarea acelor principii ne-ar duce țara la a înflorire la care azi nici gândi nu putem.

G. M.

Protecționism și intervenționism

Înțeleg ideile de sus la un stat cultural cu administrație și o cărmuire pătrunse de marile probleme și idealuri ale neamului, cum din nefericire nu le avem la baza României conduse de patru ani de guverne personale, jertfa unui politicianism îngust și balcanic. Unde interesele personale primează, chiverniseala și acapararea alimentată de o centralizare absolutistă, egală cu exploatarea colonială, — acolo de viață de stat în înțeles modern, de ocărmuire națională săturată de marile interese ale neamului, nu poate fi vorba. Aci doar protecționism național și internaționalism social, ca corective ale situației economice-culturale în care se află neamul desrobbit ca îndreptare a libertății desfășurat al individualismului lacom și organizat, în coterii de exploatare feroce, a caror proporție emulează cu „condottierismul” deșantat.

Țăranul nostru incult este jertfa vieții noastre publice, cum arată și reforma agrară devenită un vast teren de operațiuni frauduloase, falșuri și îmbogățiri pripite sub tutela politicianismului incapabil de soluțiuni practice și executări cinșite. Este vaca de muls a tuturor aventurierilor mai culți și mai îndrăznețiar lipsa de sancțiuni peste tot — puterea banului, desfrăul liber și mila recunoscută — opun la discrețiunea exploatareilor uzurari talpa țării. Uzura liberă, capitalismul corupt și adăpostit, privilegiul la protecționismul vieții pseudo-constituționale — omoară producția și viața satelor.

Lipsa de concurență, îngrădirile, favoritismul, precăderile, cointeresele, — toate sunt în detrimentul egalității sociale și a claselor situate jos prin cultura — averea și organizarea lor. Ba jaful — au cassat drepturile claselor sociale mai mașter tratate ca în trecut, le-a nulșificat în validitatea lor parlamentară și robit claselor suprapuse, cari din nenorocire sunt cele mai puțin românești și mai egoiste. Naționalismul acestora e paradox, foc pengal pentru specularea instinctelor noastre naționale. Atât, cum realitatea crudă ne învață. Aoi vine politicianismul balcanic lipsit de scrupul și rușine... Chiar când validitatea claselor e liberă și egalitatea individuală determinată de legi — atât drept are fiecare, cât poate valida.

Și aici rutina cultura și îndrăzneala — primează modestia sateanului greoi și lipsit, de protecție încât la masa îndreptății e ultimul musafir, când nu se perde în contemplarea apatică și fatalistă a vieții. Pe deasupra poartă piatra mărită prin unire a streinilor și a paraziților, cari nu produc, ci trăesc din munca satelor. Cum soarta țăranului este dată de împrejurări, la fel e determinată și a intelectuaților ești din popor — a neamului geniu românesc. Și situația aceasta tragică, ruinatoare, nu să poate îndrepta numai prin intervenționism și protecționism luminat ci de un înfiăcărât patriotism și generozitate. De ce nu s'ar aduce legi drastice, contra uzurei, persecutarea și urmărirea ei din oficiu, contra paraziților sociali, contra lipitoarelor satelor, o lege a bursei, a mijlocirei, asigurării sociale, — birouri de plasare și intermediare, de apărare grațuită... De ce nu ar interveni statul prin legi și instituții pentru cei *minori* din punct de vedere social? Are senz, ca țăranul să poată iscălii cambii, să poată fi grevât de toată spuma uzuralilor? Nu. De ce nu se înființează *homes steade*? nici fide-comise țărănești, cum prevede incomplet legea agrară, de ce nu să îngrădește proprietatea? Unde sunt legile sociale?

Unde e legea băncilor altruiste, unde-s cooperativele libere de jugul politicianismului, casele naționale? Nimic. Nici tradiția dela „Hegyvidéki

Kirendeltség” nu ne'a trecut nouă! Țăranul e jaf liber. În Maramureș și Bihor evreii îi încolțesc glia și timpurile uzurei libere se reîntorc cu efectele lor dezastruoase. Protecționism. Ați văzut cinstiți cetitori, că un brevet de lișență, un debit de tutun să fie dat unui român, pentru că e român, sau e invalid? Sau doară pentru a scutura jugul strein. A sista un monopol dăunător al streinilor? Nu. Politicianismul favorizează în detrimentul românilor privilegiile streinilor. Iată de-ce se întâlnesc acești exploatare în convențiunea dela Ciucea, de ce le convine permanentizarea situației actuale nenorocite! — X —

Către Onor. public creștin!

In anii trecut am anunțat onor. public creștinesc atât prin ziarurile locale cât și prin revistele bisericesti că am preluat dela socrul meu CAROL GERMAN întreprinderea de înmormântări, care există sub numirea

„Pietatea”

de 47 ani. Am reorganizat institutul, am reinstit aranjamentul potrivit cerințelor de acum, și am servit onor. clienți cu cea mai mare punctualitate și pe lângă prețuri convenabile am aranjat înmormântări pompoase și mai modeste.

Totuși nu am primit din partea Onor. public sprrijinul care i-ași fi așteptat după investările făcute și după silința care mi-o dau. Mai bine au plătit unii suma mari altora, decât să fi plătit la mine sume mai modeste, cari le-ar fi putut economisi.

O întreprindere atât de mare se poate susține numai dacă onor. public creștinesc ne va da sprrijinul de câteori ocaziunea o va cere, și se va interesa mai curând la noi, că ce costă o înmormântare.

Sunt în speranța că prin acestea voi primi ascultare în cercurile Onor. public creștinesc, și voi fi sprrijinit ca orădan creștin născut, asigurând astfel subzistența întreprinderii mele.

Rugând sprrijinul Onor public rămân cu distincă stimă:

Ioan Tarsoly

proprietarul institutului funebral „PIETATEA” în pasagiul „Vulturul Negru”, secția specială lângă magazia de mărfuri de fier, vis-a-vis de prăvălia lui Szenski.

INFORMAȚIUNI

Apelul Regelui contra impunerilor fiscale. În fața comisiei de apeluri fiscale prezidată de Dl. Davidoglu, prim președinte al tribunalului Ilfov, a venit Mercuri spre judecare apelul făcut de Rege contra impozitelor la care a fost impusă de fisc Casa Regală.

La obicinuitul apel nominal, a produs a chemat pe înaltul apelant strigând: M. S. REGELE FERDINAND I. Cum apelantul nu s'a prezentat, urma ca apelul să fie respins ca nesusținut. Președintele comisiei a hotărât însă ca dosarul să fie înaintat ministerului de finanțe apelul Suveranului urmând astfel să fie rezolvit pe cale administrativă.

Serată. „Reuniunea de înmormântare și ajutor a văduvelor și orfanilor personalului inferior p. t. t. din Oradea-Mare”, va aranja în seara zilei de 10 Februarie a. c. în sala „Cercul Catolic” o petrecere urmată cu dans. Venitul curat este destinat pentru mărirea fondului de ajutor al reuniunii. Începutul la ora 8 seara.

Beneficiile Brute ale Băncii Naționale pe anul 1923 au fost de 320 milioane Lei iar Beneficiul net a fost de 283 milioane Lei. Scăzându-se diferite alocații la fondul de rezervă, și partea convenită Ministerului de Finanțe, acționarii au căpătat un dividend de 600 Lei din care se scade impozitul.

In portul Constanța vaporul „Henry Frasinet” a descărcat un transport de bacnote pentru Banca Națională, fabricate în Franța.

Administrator, preferență viticultor. Cunoscând româna, se caută la o vie mare și teren lângă Iași. Angajament fix sau la parte, locuință, întreținere. Adresa: Inginer Gorgoș Brașov Str. Ciocrak 3 a.

Cât ne datorează guvernul german. După un raport al comisiei noastre pentru restituire, care lucra la Viesbaden, statul german are să ne mai restituie 13.500.000 mărci aur, pentru care se urmează în prezent tratative între guvernul nostru și cel dela Berlin. Guvernul român a formulat cererea ca această sumă să ne fie restituită numai în vagoane de călători.

Ziarul „Nagyvárad” de azi răspunde la articolul „Seghedin” din No. trecut al ziarului nostru.

În numărul viitor ne vom spune cuvântul.

Din cauza înzăpezirii liniei Siblu—Vințul de jos, trenurile de călători circulă prin transbordare între stațiunile Apokdul Mic și Apokdul Mare.

Veniturile R. M. S. Incasările Regiei Monopolurilor Statului din vânzarea produselor sale dela 1 Aprilie până la 31 Decembrie, au fost după cum urmează: Din vânzarea tutunurilor s'au incasat 1.642.454.373 lei; dela hârtia de țigaretă 181.210.071 lei; dela chibrituri 204.828.051 lei; dela cărți de joc 13.213.646 lei; dela explozive 43.088.711 lei; dela sare 178.235.394 lei. În total s'au incasat 2 miliarde 262.530.247 lei. Aceasta numai pe nouă luni. Se crede că veniturile Regiei pe întregul exercițiu curent vor atinge cifra de trei miliarde lei.

Prizonieri din Siberia în Satu-Mare. Au trecut prin Satu-Mare Luni, un nou transport de prizonieri români cari ani de zile au viețuit în îndepărtare. Erau în număr de 320, cea mai mare parte din Banat și Ardeal. Mulți dintre dânsii s'au însurat în Rusia și acum se înapoiau acasă cu familiile. Alții au declarat că deși sunt căsătoriți nu li s'a permis să-și aducă soțiile în România. Prizonierii erau bineșot echipați. Toți însă se simțeau multumii că au mai ajuns odată în țara lor.

Se aduce la cunoștința generală că s'au acordat un ultim termen pentru depunerea cererilor și actelor referitoare la împroprietărirea în orașe cu loturi de casă în baza legii din 17 Octombrie 1921, prin care s'a autorizat comunele urbane să vândă asemenea loturi văduvelor cu orfani de războiu invalșizilor, funcționașilor de stat, județi și comună, ofișerilor cum și tuturor demobilizaților și anume: Termenul pentru depunerea cererilor către primării s'a arlungit până la 29 Februarie inclusiv, iar pentru depunerea actelor preținse de menșionala lege s'a prelungit până la data de 31 Martie inclusiv.

ULTIMA ORA

Votarea noiei legi electorale în Germania

Berlin. — Parlamentul a votat noua lege electorală. Această lege împarte Germania în 165 circumscripții, în care vor fi aleși 399 deputați și fiecare deputat are 75.000 alegători.

Vot de încredere guvernului bulgar

Sofia. — După expozeul ministrului de externe, Sobrania a votat încredere guvernului și a ratificat tratatele de frontieră greco-bulgar și turco-bulgar.

Chestia recunoașterii guvernului sovietic

Londra. — „Manchester Guardian” constată, că după iscălirea tratatului ruso-italian Rusia și-a recăștigat poziția în concertul Marilor Puteri și acelaș ziar prevede, că și celelalte state europene vor urma exemplul acesta.

O mare explozie în Olanda

Amsterdam. — În apropiere de Haga a explodat o cantitate de munișuni de 100 tone. Pagubele sunt enorme. Victime omenești încă nu s'au constatat.

Suverana noastră la Roma

Roma. — M. Sa Regina Maria a sosit aici în incognito. La gară a fost așteptată de ambasadori.

Ministrul Alecu Constantinescu la Viena

Viena. — La reîntoarcerea sa din Paris ministrul domeniilor Constantinescu și-a întrerupt călătoria la Viena, unde a făcut vizită cancelarului Seypel și ministrului de externe Grünberger.

Fondat 1919

Oficiul „Modern”

birou de expedițiuni,

vămuri, transitori, import și export

Oradea-Mare și Episcopia-Bibornului

C. & M. BOGDAN

Parcul Traian No. 1

Telefon: 888

!! In atentia gospodinelor !!

Nevoile in articole de coloniale și delicatose in sezon

pești proaspeți de Dunăre

(morun, nisetru, cegă, șalău, crap, etc.), **vânat împușcat** (lepuri, ect.), **unt de lemn Puge**, vinuri de masă și desert, **icre proaspete, salam de Sibiu**, etc., se cumpără mai ieftin, pe lângă un serviciu corect, prompt și atent la

Vadász și London

prăvălie de coloniale și delicatose
Oradea-Mare Bulev. Regele Ferdinand No. 10

Aperitive! Aperitive!

Adresa telefonică: Delicatess
Telefon No. 8 Telefon No. 8

Cumpărătorilor locali și cumpărătorilor in cantitate mică li se trimite acasă

In caz de deces, in propriul d-tale interes, vizitează antrepriza creștină de pompe funebre „Pietatea”

CAROL GERMAN SUCCESOR

care aranjează cele mai frumoase și mai ieftine înmormântări în deosebi să se observe că antrepriza aceasta se află în pasagiul „Vulturul”, Piața Unirii. 1-20

Oradea-Mare Cu stimă
Ioan Tarsoly,
succesorul lui Carol German

MARE TÂRG DE CRĂCIUN

Porcelane, pahare, picturi celebre și bibelouri fine de porcelan originale și antice. Service, bomboniere și cești veritabile de Altoren și Meissen, figuri de porcelan contemporane, precum și obiecte antice de calitate pură se află în asortiment bogat la

Magazinul de obiecte antice „Helicon”
Strada I. C. Brătianu (Șanissló) 1
Cumpărăm obiecte antice cu prețurile cele mai convenabile.

AVIZ

Se află în depozit la **Librăria Românească din Oradea-Mare (Parcul Traian 6)**, tablouri originale și reproduceri artistice semnate în original de cei mai celebri artiști cu prețul de la 30—1500 Lei. Se primesc toate manualele introduse la liceele, școlile normale — secundare, primare, școli speciale de comerț, școli de artă și meserii precum tot angajamentul de Papetărie și editura cea mai nouă din toate cărțile literare.

Ne-au sosit lcoane științifice imprimăria ministerul Cultelor pe lemn și pe carton cu prețuri foarte reduse de: 12, 18 și 30 lei bucata.

Nou! Nou!
Porcelane, sticlărit, vase șmălțuite, garniturile complete de bucatării.

Garnitură colorată de prăjituri pentru 6 persoane . . . Lei 98
Garnitură colorată de cafea pentru 6 persoane . . . Lei 221
1 păreche ceașcă cu tăpși . . . Lei 14
Garnitură din porcelan de ceai pentru 6 persoane . . . Lei 298
Garnitură de apă, vin ori licoruri pentru 6 persoane Lei 59
Garnituri de cafea și menaj din cobalt, jucării, păpuși, obiecte speciale, bidoane pentru călători, corfe de piață, tăști de școală, articole de toaletă, etc.
Se repară păpuși și să lipesc porcelane la
bazarul Farkas
Str. Nicolae Iorga (Zöldfa) 5

BALUL TIPOGRAFILOR
DIN ORADEA-MARE
LA 16 FEBRUARIE 1924
IN SALA CERCULUI CATHOLIC

FABRICA DE RAME KORNWEISS
Bulevar. Regele Ferdinand
Palatul Moskovits

Execută încadrări artistice cu prețurile cele mai convenabile. Expoziție permanentă a celor mai valoroși artiști pictori.
Să nu pierdeți ocazia a vizita expoziția.

Nu e reclamă!

E adevăr, că la magazia lui
VEZÉR IOSIF
Piața Reg. Maria (Bémer-tér) 1
se vând cu 30% mai puțin decât ori unde confecțiuni de dame și bărbați
Cel mai frumoas voal pentru doamne care a costat Lei 175 se vinde cu Lei 125

PROBAȚI ȘI NU VEȚI REGRETA

dacă vă veți face îmbrăcămintea la CROITORIA BĂRBĂTEASCĂ

DAVID ȘI KOHN

din Str. Alexandri No. 4.
unde se execută confecționarea hainelor conform model celei mai nouă.
Prețuri tarifale:
Costum sacou 800 Lei
Pardesiu 700 Lei
Raglan 700 Lei
Ulster 700 Lei
Palton de iarnă neted 800 Lei
Palton „Hamilton” 900 Lei
„Lord” 900 Lei
Haine de seara executate frumos cu prețurile cele mai convenabile
Novități cari până acum n'au mai fost.

Convocare.

Domnii membri Societari ai Cooperativei de Grădinărie „Leguma” din Oradea-Mare, sunt convocați în Adunare Generală Ordinară, Conform statutelor, pe ziua de 19 Februarie 1924. Adunarea generală va avea loc în sala mică a Primăriei la orele 11 dimineața.

La ordinea zilei va fi:

1. Dările de seamă ale Consiliului de Administrație și ale Consiliului Cenzorilor, pe anul de gestiune 1923.
2. Prezentarea, examinarea și aprobarea bilanțului și Contului de profit și pierderi pe anul gestionar 1923.
3. Absolvirea Consiliului de Administrație și cenzorilor pentru gestiunea anului 1923.
4. Alegerea a 3 cenzori și 3 cenzori supleanți, pentru anul 1924.
5. Tragerea la sorți și alegerea a 2 membri în Consiliul de Administrație.
6. Discuția și aprobarea planului de cultură pe anul 1924.
7. Diferite propuneri, care se vor prezenta în termenul legal prevăzut de statute.

Președintele Consiliului de Administrație
Colonel A. Negulescu
Director
Intendant **Colonel R. Mihaescu.**

Cooperativa de grădinărie LEGUMA Bilanțul**DEBIT**

pe anul de gestiunea 1923, încheiat la 31 Decembrie 1923.

CREDIT

Folio	DETALII	Suma		Folio	DETALII	Suma	
		Lei	B			Lei	B
6116	Cassa	4564	16	1	Capital social	431300	—
21, 24	Debitori	163871	10	32/75	Creditori	149502	85
46, 81	Societari	38100	—	5/77	Taxe fondare	133	20
3	Unelte și	177877	10		Profit net	146917	46
28	scute amortiz. 30%	53363	13				
30	Instalații	175000	—				
	amort. 15%	26250	—				
70/71	Magazii și	306834	70				
	Imobile amort 30%	91800	41				
60/65	Vite și	42400	—				
	Vehicule amort. 20%	8480	—				
		728253	51			728253	51

Cooperativa de grădinărie LEGUMA comptul de profit și pierderi.**DEBIT**

pe anul de gestiune 1923 — încheiat pe ziua de 31 Decembrie 1923.

CREDIT

Folio	DETALII	Suma		Folio	DETALII	Suma	
		Lei	B			Lei	B
26	Cheltuieli de exploatare și arendă	351622	55		Incasări din vânzarea mărfurilor	729238	75
43	Salarii și gratificații	44863	90				
26, 30,	Amortizări prin Bilanț	179893	54				
70/71	Dobinzi și comisioane	5941	30				
60/65	Profit net	146917	46				
27		729238	75			729238	75

Colonel A. Negulescu
președinte.

I. Ionescu (m. p.)

Medic L. Munteanu (m. p.)

Th. Pappoudoff (expert contabil)

Grana Gav. (m. p.)

Colonel rez. Popa Grana (m. p.)

Tarq. Russu
comitetul de cenzori.

Ștefan Mărcuș
vicepreședinte.

Dr. Gerberth E. (m. p.)

membri.

Int. Colonel Mihaescu R.
director.

Canonic Mayer (m. p.)

Dr. Egry Gellu (m. p.)

E. Vasca